

Nyhetsbrev nr 8-2014

från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget

Vi har passerat 700-vallen!!

Flera gånger tidigare i detta Nyhetsbrev har jag konstaterat att vi blivit fler. Fler som mottagare av mina Nyhetsbrev. Det kommer ständigt förfrågningar om att få komma med på adresslistan.

Nu har vi passerat 700-vallen. Den här gången är det extra många "debutanter". Läsarna av mina Nyhetsbrev finns i alla världsdelar.

Till dig som är en av debutanterna vill jag nämna, att Nyhetsbreven innehåller diverse smått och gott som har anknytning till Bjäre och dess historia. Korn, som jag hittat, när jag grävt bland dokumenten.

Vill du kolla tidigare brev - gå in på min hemsida www.bjareforlaget.com
Där hittar du åtskilligt annat som kan intressera. Kolla bl.a. "Efterlysningar". Det är bilder som saknar text. Kanske har du de upplysningar jag söker.

En 80-årig idrottshistoria.

Ett av de projekt som f.n. upptar min tid och min uppmärksamhet är en av bjärebygdens idrottsklubbar - V. Karups IF. Nästa år fyller klubben 80 år. Dessa 80 år skall vi nu skildra i en jubileumsskrift. Jag har blivit ombedd att medverka i detta arbete. Jag gör det tillsammans med duktiga medarbetare. Bl.a. Hasse Lindström och Göran Eldh, som är med i redaktionen. Båda väl förankrade i klubben och dess historia.

Trots att jag just nu har många järn i elden, kändes det självklart att tacka ja till uppdraget. Klubbens levnad sammanfaller nästan helt med min stund på jorden. Under ca 65 av de 80 åren har jag aktivt följt föreningens verksamhet - i olika roller. Som spelare, tränare, ungdomsledare, lagledare, ordförande, sekreterare, supporter, redaktör för tidigare jubileumsskrifter mm.

Det sjuder av liv

Uppdraget har gett mig anledning att mera i detalj ta del av bl.a. dagens verksamhet. Om denna finns mycket att säga och skriva. Mycket mer än vad som ryms i ett Nyhetsbrev. Nöjer mig med att konstatera: Imponerande. Minst sagt! Det sjuder av liv på idrottsplatsen. Många lag skall samsas om tränings- och matchtider, omklädningsutrymmen, transporter till bortamatcher mm. Herrlag och damlag. Seniorer, juniorer, pojklag och flicklag för olika

åldrar. Många utöver de aktiva på planen är engagerade. Det behövs många ledare. Med denna omfattande verksamhet behövs det också en härskara av medarbetare som hjälper till med de många intäktsskapande aktiviteterna. Loppis, exempelvis.

Många liknande klubbar.

Samtidigt vet jag att enbart på bjärehalvön finns det flera klubbar som också har en imponerande verksamhet. Totalt sett innebär denna väldiga folkrörelse något mycket positivt i samhället. Jag är inte övertygad om att de som håller i de samhälleliga pengarna är riktigt medvetna om, hur omfattande och hur samhällsnyttig denna verksamhet är. Någon borde skildra den samlade idrottsrörelsen i Bjäre, så att även andra än de direkt fotbollsfrälsta blir medvetna om allt det positiva som denna folkrörelse för med sig. Vem vill gripa sig an uppgiften?

En spegling av sin tid

När den klubb vi nu skall skildra föddes (1935), befann som Sverige i sviterna efter 1900-talets värsta depression. Arbetslöshet. Fattigdom. Nöd. Armodet bland allmänheten återspeglas i den nybildade föreningen. Allt var enkelt och anspråkslöst. Primitivt skulle dagens unga förmodligen uttrycka det. Bekvämligheter saknades. I samband med träning och matcher var det samma standard beträffande bekvämligheter som de flesta var vana vid i hemmen: utedass, vatten som skulle bäras in och sedan bäras ut . Allmän trångboddhet mm.

Fotbollsplanen delade vi med kor och grisar.

En revolution

Det som skett sedan 1930-talet är en "revolution". Den har genomförts i många steg. Det har gjort, att vi inte alltid har upplevt det revolutionerande i den totala omvandlingen.

Det är bara att glädjas över, att de många ungdomar, som idag fyller fotbollsplaner och omklädningsrum etc. slipper en del av det som pionjärerna tvingades att syssla med för att kunna bedriva sin idrott. Dagens unga spelare behöver inte mocka koskit från planen före matchen. De ålägges inte att klippa gräset på planen före match. Med handgräsklippare!!! De behöver inte gå till brunnen för att ta upp vatten, när de skall tvätta sig efter match och efter träning. Eller få vatten till att släcka törsten.!

Återigen: Det är bara att glädja sig över de framsteg som gjorts.

En tanke som slår mig: Alla de, som under årens lopp slitit med föreningsarbetet kan nu med tillfredsställelse konstatera: arbetet har gett resultat.

Jag gläder mig också

över den bredd som nu finns i idrottsverksamheten. Det gäller inte minst bland de yngsta. Jag kan knappast hålla koll på hur många flick- och pojklag, som finns i klubben och som nu fyller planer och extra träningsplaner alla helger och alla kvällar i veckan.

Jag gläds över hur alla dessa barn, tillsammans med ungdomarna, tar ansvar för klubben och dess ägodelar. Klubbstugan och dess inredning, exempelvis. Klubbstugan fungerar som traktens fritidsgård. Här förekommer ingen vandalism. Det är ju ungdomarnas "egen" lokal! De har själva ansvaret.

För praktiskt taget varje barn som bor i trakten är det en självklarhet att vara med. Drömmen är att en gång få dra på sig A-lagströjan. Det gäller på såväl dam- som herrsidan.

Särskilt glädjande

i all denna utveckling av föreningens verksamhet är, att damerna har trätt in på arenan. Det började försiktigt på 1970-talet. Sedan har den verksamheten vuxit. I alla avseenden. Fler aktiva. Snabbt ökad spelskicklighet. Raka spåret uppåt i serietabellerna.

Förra året kom den stora triumfen för klubbens representationslag: serieseger i div III. Nu är det div. II som gäller! Herrlaget håller till i div.IV.!! Det i sin tur är högst på herrsidan bland bjärelagen.

Som en mörk kontrast

till idealiteten i småklubbarna, där klubbkänslan, kamratskapet, idealiteten och den äkta kärleken till sporten är drivkraften, står den värld som vi nu kan läsa om när det gäller delar av elitfotbollens värld. Där har ekonomerna tagit över. Klubbarna har förvandlats till företag. Vissa t.o.m formellt aktiebolag. Spelare betraktas som investeringar. Man köper för att senare kunna sälja med vinst. Dessa ekonomer, som styr klubbarna enligt kommersialismens lagar, tycks ändå inte vara särskilt duktiga i ämnet ekonomi.!! Flera klubbar sägs vara konkursmässiga. Just nu är fokus på en elitsatsande klubb där konkursen är ett faktum.

"Fotbollen är en lek"

Efter den tragiska händelsen i Helsingborg i samband med den allsvenska vårpmiären har det som bekant talats och skrivits mycket om huliganer, våld, s.k läktarkultur mm.

Mot bakgrund av all denna uppmärksamhet kring det negativa kring dagens elitfotboll kom jag att tänka på ett citat av författaren Lars Forsell:

"Fotboll är en lek. Fotbollsspelaren är en konstnär, en skådis, ibland en bohem. God fotboll bygger liksom bra teater på artisteri, uppfinningsförmåga, blixtnabba infall, associationsförmåga, intuition"

Författarens ord är något att tänka på för alla, som är engagerade i dagens elitfotboll. Där har ju nu resultaten blivit viktigare än livet självt.

Det måste f.ö. vara länge sedan citatet formades. Jag ser nu, att jag använde det i den jubileumsskrift, som jag gjorde för V. Karups IF 1985!! Då fyllde klubben 50 år.

Ord att begrunda

- Man vet inte vad man kan förrän man har försökt
- Det är viktigare vart vi är på väg - än var vi står.

Det har firats syttende maj

Särskilt i Norge förstås - men också i Bjäre. Särskilt i Svenstad. Alldeles särskilt i ett hem i denna lilla by firas denna dag alltsedan 1918. Det var då ett barn kom till världen i detta hem. Föräldrarna hette Justina och Nils. Det var den dagen som Otto, gårdens dräng, kom instormande hos folket i granngården och med andan i halsen ropade på sin breda bjäredialekt: "Maer melk. Vi har blaied fleir". (Eftersom jag har läsare runt om i världen tar jag med även översättningen: "Mer mjölk. Vi har blivit fler"). Här behövs en liten parentes: Tiden präglades av nödår. Totalt misslyckade skördar. Därav bristen på mjölk - t.o.m hos bonden. Även hos Nils och Justina.

Barnet döptes i V. Karups kyrka. Vid dopet skrek barnet. Högt och mycket ljudligt. Det var då som prästen, Anders Nilsson, uppmanade gudmor som bar fram barnet: " Giv barnet sudden". Både gudmor och föräldrar visste förstås, vad det innebar att "ge barnet sudden": En tyglapp indränkt i brännvin stoppades i munnen på det skrikande barnet. Det var den tidens sätt att vid tillfällen som detta få tyst på ett skrikande barn.!

Huruvida gudmor åttlydde prästen förtäljer inte historien..

Flickan döptes till Birgit... (Du har förstås redan listat ut att flickan hette Nilsson i efternamn...)

Som vuxen har Birgit själv berättat om detta tillfälle. Hon kallar det för sin debut i V. Karups kyrka!

Vi som har facit vet, att det skulle komma mer ljud från denna strupe framöver. I samma kyrka. Då har det aldrig funnits någon som velat "ge henne sudden".

Tösen från Svenstad

tog senare en hel operavärld med storm. Succéerna på världens ledande scener avlöste varandra: Wien, Milano.. och så toppen: Metropolitan i New York 1959.

Birgit var mer efterfrågad på all världens operascener än någon annan. En musikexpert skrev en gång:

"All världens operachefer ligger som dörmattor framför hennes fötter och ber om åtminstone ett gästspel. Arrangörerna hemma i Bjäre behöver inte ens fråga. Här tar Birgit själv initiativet och säger: Jag kan komma om ni så önskar..."!!!

Så var det verkligen

Efter en konsert på hemmaplan frågade vi aldrig när det kunde bli aktuellt nästa gång. Vi visste, att Birgit skulle höra av sig när hon kunde skapa en lucka i sitt pressade program. Ett program som innehöll ständiga resor och gästframträdanden runt om i världen. Det var verkligen Birgit själv som tog initiativen. Hon uppskattade den "friheten".

Så höll det på under ett halvt sekel.

Från 1955 till 2002 pågick denna era med Birgit Nilsson-konserter hemma i Bjäre. En kultur-era som saknar motstycke. Bjärerepubliken kunde avnjuta det bästa världen har att erbjuda inom denna konstart. Det var inte enbart Birgit som framträdde. Hennes strålgång gjorde att hon lätt kunde övertyga flera andra av världseliten att också ställa upp vid dessa konserter. Tillägga kan, att alla hade samma arvode som Birgit: 0 kronor.

Det känns som en förmån

att få ha varit med om att förmedla dessa musikupplevelser. Inte bara bjäreborna kunde avnjuta detta. Många utifrån strömmade till V. Karup och dess med tiden allt mer berömda kyrka. Till flera av konserterna kom det operavänner från USA! De tog sig över Atlanten för just dessa evenemang.

Birgit ställde upp för att hjälpa Bjäre Härads hembygdsförening att skaffa de pengar, som behövdes för att värna och vårda byggnaderna i Hembygdsparken. Första konserten som jag var engagerad i - 1964 - gällde att förse byggnaderna med nya vasstak. För att bereda många möjlighet att få vara med - och därmed ge föreningen många slantar - hade konserten förlagts till Båstads Tennisstadion!. Dvs utomhus!

Trots miserabelt väder kom 2 000 personer och slog sig ner på de blöta träbänkarna. Trots de yttre omständigheterna bjöd oss Birgit på en magnifik föreställning.

Ågegården och Palmagården i Hembygdsparken kunde förses med nya vasstak.. De många föremålen i gårdarna kunde räddas.

Vi hade ännu ett mål gemensamt

Såväl Birgit som vi inom den arrangerande föreningen hade som gemensamt mål att konserterna skulle ge så stort netto som möjligt till föreningen. Men: vi var samtidigt helt överens om ännu ett mål: att konserterna skulle attrahera flera än de redan frälsta operavännerna. Vi ville att även de bjärebor som inte betraktade sig själva som operaentusiaster skulle komma och uppleva konserterna. Därför var vi överens om att hålla biljettpriserna nere. I Birgit Nilsson-sammanhang var det - som många uttryckte det - löjligt låga biljettpriser.

Vi lyckades. V. Karups kyrka fylldes av bjärebor som inte varit - men som kom att bli - entusiaster för den konst som serverades i kyrkan.

Viva La Nilsson

Den lilla svenstadsörens födelse 1918 fortsätter att firas. Den 17 maj i år arrangerades i Birgit Nilsson Museum en storslagen minneskonsert på innergården, där Birgit lekt som barn. Flera stora artister bjöd på mycket väl-ljud: Bl.a. Gitta-Maria Sjöberg och Susanne Resmark, båda Birgit Nilsson-stipendiater och med stark bjäreanknytning. Nu lysande stjärnor vid Det Kongelige i Köpenhamn.

När jag satt där på gården i Svenstad och lyssnade till sången och musiken var det naturligt att tankarna gick tillbaka till tiden när Birgit själv lekte här som barn. Den sortens tankar gavs extra kraft när jag samtidigt som jag lyssnade kunde låta blicken gå ut över fältet alldeles intill "konsertgården". Där gick kor och betade. Den lantliga idyllen var total - och talande.

"Förbjud den där kvinnans bok"

Med tanke på att det just nu är valtid i Sverige passar jag på att förmedla en bild från en valrörelse förr.

I ett samhälle i Småland lovade en riksdagsmannakandidat dyrt och heligt att han - om han blev vald - skulle se till att riksdagen skulle förbjuda "den där kvinnans bok".

Kvinnan var Selma Lagerlöf. Boken var "Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige". Den skrevs som en skolbok och som en stimulans för undervisningen om Sveriges geografi.

Politikern blev vald.

Någon tid senare anordnades ett protestmöte, som "om Gud vill skulle hållas i missionshuset".

Det blev ett stormigt möte. En medlem i missionsföreningen höll ett långt anförande om att "Luther och Gustav Vasa hade infört kristendomen i vårt land, men att lögnen och hedendomen nu hade stuckit upp sitt ormhuvud, smittat skollärarna och genom dem vunnit insteg i våra skolor".

Nu riktades vreden mot berättelsen om Nils Holgersson. Stormen på mötet ökade i styrka.

Hur det gick?

Svaret ryms inte i ett Nyhetsbrev. Det kommer i boken "Strövtåg i Bjäre historia", som utkommer lagom till jul.

Berättelsen om det stormiga mötet i Småland hittade jag i det material, som lärare Erik Pamp i Svenstad efterlämnade.

"Besökare från mul- och klövsjukesocken äger inte tillträde"

När jag gräver i vår lokala historia hittar jag ofta saker som överraskar. Som när jag grävde bland dokumenten för att få stoff för min kartläggning av våra dansbanors historia.

Nu gällde det dansbanan Fingalsdal i Killebäckstorp. Under 1920-talet var aktiviteten stor. Här anordnades inte bara dans. Det var konserter, idrottstävlingar, föredrag, Sommarfester, Höstfester..

En annons från 1925 fick mig att höja på ögonbrynen:

. * *

Dans i morgon, söndag. Musik av Jazzkvartetten.

Obs.: Någon besökare från av mul- och klövsjukan smittad socken äger absolut inte tillträde tills vidare.

. * *

Lite senare samma vinter kan vi läsa en annons som kommunalnämnden står bakom:

"I enlighet med flertalet av de bofasta sockenbornas önskemål, förbjödes majsjungandet inom socknen."

Fingalsdal var under en tid ett verkligt kultur- och nöjescentrum.

Om detta berättar jag mer i kapitlet "Det var dans bort i vägen" som ingår i den kommande boken "Strövtåg i Bjäre historia".

"Bilderna - titthål in i en svunnen tid".

En viktig del av mitt bildarkiv skildrar Bjäre under tidigare generationers tid. Tiden före den digitala kamerans tid. Det gör förstås dessa bilder extra värdefulla.

Jag har glatt mig över alla positiva kommentarer som jag fått om dessa bilder som finns bl.a. i böckerna "Bilderna av ett sekel i Bjäre" och "Vår bjärehistoria i bild".

En tacksam läsare skrev: "Dessa bilder är som titthål in i en svunnen tid".

Det tycker jag är en fin beskrivning.

En hårsån från soptunnan

har några av de gamla dyrgriparna i bildarkivet varit. De tidigare ägarna har sagt, att de valt mellan att kasta det gamla fotoalbumet och dess innehåll eller att kolla om jag ville ta hand om dem. "Skräpet" som bilderna ibland kallas.

Just bland sådant "skräp" finns idag några av de mest värdefulla bilddokumenten i arkivet! Vissa bilder är avsevärt mer än 100 år gamla. Bilder som har mycket att berätta om sin tids Bjäre.

Ännu en tid

är jag beredd att ta emot sådana gamla bilder. Jag scannar, förser bilderna med texter och placerar dem sedan i arkivet. Detta kommer sedan att överlämnas till kommunen med krav på att bilderna skall bli tillgängliga för allmänheten. I de fall jag erbjuder bilder från de delar av kommunen, som bevakas av befintliga bildarkiv, hänvisar jag dit.

När jag nu bestämt mig för att utge en ny bok till jul, vill jag bereda plats till "nykomlingarna" i mitt lilla lagerutrymme. Därför förlänger jag rean på de exemplar av tidigare böcker som ännu återstår. Förhoppningsvis blir det bara några få dagar.

Obs att dessa priser gäller endast vid beställning direkt hos mig.

Titel	Ordinarie pris	
Reapris		
Så blev Båstad tennis	225	100
Bilder av ett sekel i Bjäre	330	150
Vår bjärehistoria i bild	350	150
Bjärebör berättar.	290	150

Överraskande påminnelser

När jag skriver detta är det 23 maj. Plötsligt ringer telefonen. En för mig okänd person är i luren. Han undrar om jag kommer ihåg vad jag gjorde 23 maj för precis 60 år sedan!!!

???

Jag minns förstås inte. Mannen ger mig svaret:

"Du spelade allsvensk fotboll på Olympia. Helsingborgs IF mot Gais.

Matchen gällde det allsvenska guldet.

- "Hade ni vunnit den matchen hade ni blivit svenska mästare! Nu vann Gais matchen - och därmed guldet."

Nu träder minnesbilden fram hos mig. Den där vårdagen 1954.

Nåväl. "Förhöret" i telefon fortsätter:

- "Då minns du förstås inte heller vad du gjorde den 15 april 1956?"

- Nej. Verkligen inte.

- "Jag minns", säger mannen. "Då var jag 10 år och hade fått följa med för att se min första allsvenska match. Den spelades i Degerfors, som gästades av HIF.

"Du var med," säger mannen och läser upp laguppställningen i programbladet.

"Du spelade center och ni vann med 1-0."

Jag tvingas erkänna, att jag inte alls minns matchen. Annat upptar min tid numera...

Jag blir förstås nyfiken på hans detaljkunskaper från den tiden:

Får svaret. Han är ordförande i Föreningen "Sveriges fotbollshistoriker och statistiker".

Föreningen ger ut en medlemstidning: "Bolletinen".

Är du intresserad kan du höra av dig. Jag har adressen.

Så slöts cirkeln

Jag började med fotboll och slutade i samma ämne. Det är högst ovanligt i mina Nyhetsbrev att ämnet fotboll belyses. Ändå är ju fotbollens historia en del av vår totala historia.

Här måste jag sätta streck.

Nyhetsbrevet har redan blivit alltför långt. Allt det övriga som var påtänkt drabbas av rödpenan. Vissa delar kan komma i nästa brev. Exempelvis:

- Den danske hjaelpeflottilje som under kriget hade bas i Torekov
- Uppmaning till trafikplanerare: Obs att vi bor på en halvö! Om indragna busslinjer.
- Leve cykelleden!
- Legoklossar för dinosaurier. När skönhetsrådet hade kafferast.
- Hur gör man kommunen attraktiv?
- Om dans och otillbörlighet.
- Mer ur språklådan. Ord som fått vingar.
- En bjärehamns historia
- Ordning i byn.

Något av det nämnda kan ev. hamna på hemsidan

<<http://www.bjareforlaget.com>> www.bjareforlaget.com

Avslutar som vanligt

Om du inte önskar få mina Nyhetsbrev i fortsättningen - meddela mig med ett mail

Kalle Eriksson
Bjäreförlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad
Tel. 0431-365332